

KIDO

GI

**WECHE
MOPOGORE**

Sesil N. Rait

LERO KIDO GI MITAFO

I. WECHE MOCHUNO.

Mae en kaka dwoko mar kwayo ma owuok kuom owadwa moro ma jalendo ma ji ohero kuom higni mang'eny, ne "oboke mang'eny ma nyiso maler pogruok [mar] weche ma yudore e pej, Gik ma ni e iye, [ma] nenore ni duto gin mag joot achiel kata kamano ginyiso gimoro mopogore e wach ka wach ma onyis," e bug ma en-go. En buk maduong' ma nigi otas 1,007 ka oriw gi otas mokuongo kod otas motelo xxviii, ma nigi wi wach ni, Lendo kowuok e kido kod ranyisi mag Muma, ma Benjamin Keach (1640-1704) ma ja London, piny Ingresa nondiko.

Ne olero e ng'et ng'et bugno ni ne en "ng'at ma ne opuonjore owuon" ma ne "oyudo nying' kaka jalendo ma nigi teko kendo ma rito puonj mag Jo-Baptist," ma kaluwore gi Wach Motelo (pej vii), nochako lendo ka en gi higni 18 kendo e kinde ma ne otiyoe e tij lendo kuom higni 40 mokalo 40.

Gima ne oneno ahinya e kind bugego ne en buk ma ne owach malo kanyo, ma ne ogoye mokuongo e taon mar London, to ne ok ogoye nyaka e higa mar 1855, bang' higni mokalo 150 bang' tho mar jandikno, kendo ne en gi wi wach ma wacho ni, "Muma Maler." To e bwo nying' ma sani en-go, ne omiye ratiro mar ndiko kendo ne ogoye kendo e higa mar 1972 kendo ne ogoye kendo e higa mar 1975, 1976, 1978, kod 1980, kata ka ne ogoye nyadi mang'eny chakre kindeno ok ang'eyo.

E oboke mag "Gik ma Nitie" (v. kod vi.) mag buk mar ariyo, ondik buoge ariyo: Oboke mar I, LERO KODO TIYO GI KIDO GI KIDO MOTIYOGO E BIBLIA, oboke 240, ma iwuoyo kuome e kwayo ma owach malo kanyo; kendo e Kidieny mar II, GIGE TIYO MOTIMORE MOTIMORE MOTUDO GI KIDO GI GIMO MOTIMORE GI BIBLIA, ma en otas 767 ma odong'.

1. TROPHI GI PINY: Metonimi, Ironi, Mefora, Sinekdok, Katakresis, Hiperbole, Ranyisi, Ranyisi, Enigma.

2. SHEMES GI PIMO: Piche, Skema

3. KIDO GI RANS: Kido, Ranyisi.

Oboke mar BibleWay chiwo ratiro mar loso buge mamoko kuom puonj ma ok gin mag ohala e wechegi duto ma onge lokruok kata chudo.

Randolph Dunn, Jagoth - Roberto Santiago Jandiko

Tudri kodwa e namba ang'eyo.yore_mar_goyo_Muma@gmail.com

II. TWAK.

1. Gik ma ji duto neno.

E Oboke mar 1 kod mar 2 mar ndiko owuon, nitie dwoko mar tebul mar weche ma ni e wi wachno, ma ochakore e bwo wi wach ma wacho ni TROPHI GI PINY, ka omedore gi ler ma kinde ka kinde kapok okawo kido kod ranyisi ka achiel. Lero mokwongo en ranyisi ma ni e bwo wi wach, kaka luwogi: "WECHE MAR NDIKO, kata WECHE MALERO, inyalo dwoko piny nyaka wi wach kata sula ariyo mag chike" – "Trofí," kod "Pigo."

a. Kuom "tropes" iwacho ni "gimulo puonj mar weche, viz. "ka giwuok kuom puonjgi mowinjore kendo mar adier nyaka e gima opogore kata ma opogore; Ma etimoloji mar wachno nyiso; nikech tropos owuok kuom trepo ma nyiso dok, dok, loko mar lokruok."

E weche ma osewach malo kanyo, nyinge ma iluongo ni trope, trofe, kod tropos nenore ni itiyogo kaka gimoro achiel kata obedo ni ok ginyis gimoro achiel kata obedo ni gin gi puonj machalre, ma en, kowuok e wach ma nyiso ni ng'ato nyalo loko kata loko.

Wach mar "trope" kaka ranyisi en wach ma olosi e dho Ingesa mar wach mar dho Grik mar trope, ma yudore kinde moro e Singruok Manyien, e Jakobo 1:17, kama owuoyo kuom "tipo mar lokore," ma nyiso tipo mar otieno ma iketo kuom lokore kata lokore mar piny e wi axis mare. Ok otigodo kuno kaka ranyisi, to ranyisi ma omiye nying'no nyiso lokruok kata lokruok, tiende en ni, dhok lokore kowuok e tiende ma adier nyaka e tiende ma adier, kaka lokore adier mar piny lokore odiechieng' nyaka otieno e kuonde moro amora e pinywa.

Kata kamano, wach ma ng'ato nyalo ng'eyo ok en wach ma chal gi wach ma ng'ato nyalo ng'eyogo, kaka onyis malo kanyo, to kar mano, otiyo kode e weche mag chiemo kata chiemo, kendo kuom weche ma kamago otiyogo nyadi 16 kaka luwogi (e Muma 10:10): "RING'O" nyadi 13 (Mathayo 3:4; 6:25; Luka 10:2:2; Luka 2:2; Tich Joote 2:46; 9:19; 27:33,34; Jo-Hibrania 5:12,14; moromo"); Yakobo 2:15).

b. Kuom "piche," bende iwacho ni "Jo-Grik luongo [gi] ni {S}chemata, ma nyiso tim kata gik ma itiyogo e loso, ok gilok kata gik ma ng'ato nyalo ng'eyogo weche, to gilosogi maber, gilosogi maber, kata gilosogi maber." Kuom gik ariyo, asembledo "S" e chakruok kendo ok okawe kaka kamano gi joma somo weche.

Achiel en ni ka ne onge wachno, ne ok anyal yudo wach ma kamano e leksikon mag Singruok Manyien kata mag dho Grik ma ok ondiki, ma nomiyo ayie ni en richo mar ndiko, ma nyalo bedo ni ne otim gi jalo ma ne ondiko wehego kendo ne ok ong'ere ni en richo ma kamano gi jogo ma ne somo wehego.

199), iwacho ni: "Wach Skema, maduong' kendo mowinjore nyiso lewni, tim, kata gik ma itiyogo e loso ringruok; Girik, machielo en dho Latin]. Jo Latin loko wachno kaka ranyisi (kaka jomoko wacho ni) nikech jotugo mag stej, kuom loko kidogi, ne ochung' ne ranyisi mopogore opogore mag chwo: ranyisi gi iluongo ni taya mag loso kod gik ma loso, kendo ok gilok tiend weche, kaka ranyisi timo, to gimiyog ng'ato bedo gi ng'eyo."

Onyalo bedo ni Aristotlele notiyo kod wach mar dho Grik miluongo ni schema, kendo ni Cicero notiyo kod wach mar dho Latin ma en kido, kido, kido, kowuok e lith lwedo, nyaka kido, kido, kaka buk mar Webster ma manyien mar higni mag piero ariyo (1959) ondik.

Oboke ma bang'e bende wacho kuom figura mar dho Latin, ni e dhok ma ng'ato nyalo ng'eyo en "ranyisi mar ng'ato: ni e dhok en weyo chike mag ng'iyo kata ng'iyo weche: gedo ma ok ng'iyore"; kendo ni wach mar "ranyisi mar wach," en "wach ma tiyo kod weche e yo ma ok ong'ere kata ma ok en mar adier mondo omi ber mar ranyisi maler: ranyisi, ranyisi mar ng'ato, ranyisi, ranyisi matin, ranyisi ma ng'ato nyalo ng'eyo, ranyisi ma ng'ato nyalo ng'eyo, ranyisi ma ng'ato nyalo ng'eyo, kod mamoko; ranyisi."

Oboke nenore ni e tiyo kod dhok ma ji duto tiyogo, "Tropes" (kata dhok ma ng'ich) kod "Picha" ("piche mag weche," kata dhok ma ng'ato nyalo ng'iyogo) gin gik ma chalre e kindegi, to e kinde mokalo "picha" ne okawe kaka kit "dhok ma ng'ich," to ok en mana dhok ma ng'ato nyalo ng'iyogo ok loko tiende.

c. Kidiény mar adek e pej mar weche ma ni e iye, ma en, "Kido kod Ranyisi," ok oyange kendo e pej 1 kod 2 gi weche ma osewach malo kanyo, to oting'o e pej 225-240. Kata kamano, wabiro keto e temo marwa mar "lero maler pogruok [mar] weche ma yudore e oboke, "Gik ma Nitie." Kaachiel gi mago, wi wach matin e oboke mar 228, somo kama: "Kido mag Jonabi, kod Timbe ma Pile, kod Timbe mag Ranyisi."

"Tiende" magwa biro bedo gi gombo mar bedo mayot kendo ma ng'ato nyalo ng'eyo kaka wanyalo timogi, ka nigi ranyisi moromo mondo obed gi ranyisi mowinjore kendo ma nigi nengo matiyo ma ok ochako bedo ma opong'o.

2. Tiende mag Weche.

Tiende mag diksonari ibiro tiyo kaka nenore ni owinjore. Kendo kamano bende biro bedo gi gik mamoko ma ng'ato nyalo yudo mayot. To achiel kuom gik mabeyo ma an-go en buk ma nigi pej 400 miluongo ni Hermeneutics (1888), ma DR Dungan ondiko, ma nigi sula adek mawuoyo kuom "Dhok Mapisi." Kendo gi owadwa ma ne owach malo kanyo, bende oseorona kopi mar Kido kod Kido mag Muma, ma ne ondik gi J. W. Monser, ka nigi "Wech Motelo" ma ne ondik gi "Chas.

Mosner, e "Wach Motelo," ma ok ondiki tarik, ochako gi wacho ni, "Bang' higni machuok mosekalo, tichni iketo e lwet oganda." Kendo, e dwe mar Mei 1936, F. L. Rowe, e buge ma ne ondiko "Wach mokuongo mar bugni ma sani," nowacho niya: "Miyo bugni ne owete osebedo ka ng'ado bura mang'eny kuom jalony ma sani ma osekalu kuome nikech gueth maduong' ma obiro nyiso jodongo ma sani kod mabiro. Onge buk machielo ma osegoyo kaka bugni." Oboke ma ne ogol gi Rowe bende ne ogoyo kendo gi Kambi mar Joma Ochung' ne Injili, higa mar 1995, ma onge wach moro amora ma ne owacho kuome owuon, kendo kopi ma ne ogoyo ne owuok kuome.

Bukuni iwuoyo kuome nikech Monser, e "Wach Motelo" mare, omiyo Keach duong' nikech en achiel kuom jondiko ang'wen ma en owuon ne en gi gowi mang'eny kuomgi; kendo ni Monser kod Keach duto wuoyo kuom "Kido kod Ranyisi" mana kaka weche ma ng'ato ka ng'ato nyalo ng'eyo ma dhok duto mag ranyisi oting'o – kido ma tudruok gi weche, kod kido mag ranyisi ma tudore gi weche (ma en gima kelo ywak ka ok ong'ere pogruok ma ne oparni).

Kendo Monser, ma e yore moko nigi puonj malong'o molooyo Keach, loso buge kaluwore gi ranyisino. Kata kamano, tich marwa ok en mar loso gi Monser, to en mar loso gi weche ma yudore e pej mar Keach.

a. Metonymy. Owuok e weche mag dho Grik ma nyiso lokruok, kendo onoma, nying, omiyo en lokruok mar nying; tich mar nying achiel kata wach machielo ma nigi tudruok moro gi jowetegi, "kaka ka wawacho ni ng'ato rito mesa maber, kar chiemo mabeyo; wasomo Virgil – ma en, poems kata ndiko mage; gin gi 'Musa kod jonabi' – ma en buge maggi, kata ndiko; ng'ato nigi wich maler mar ng'eyo – en, ni, en; hera." (Mbui.)

Kinde mang'eny kwanno chalo ahinya gi ranyisi kod ranyisi. Kuom adier, weche duto mag ranyisi gin adier ni nitie tudruok e kindgi, kaka ondik e kwayo mar oboke ni kaka nenore ni en kamano, ma en nikech duto itiyogo gi gombo mar pimo gimoro achiel gi machielo e yo moro makende. Metonymy en achiel kuom weche ma ng'ato nyalo ng'eyo maber, kata kamano, en gi kido mopogore opogore, kaka luwogi:

(1.) Mar Gimomiyo, ka gimomiyo owach ka gik ma kelo gik moko ochung'ne, kaka "kinde duto ma Musa osomo" (2 Jokorintho 3:15), tiende en ndiko mage, kaka e ranyisi machalre ma osewach chon ma ok otiyo gi yore mopogore opogore mag ranyisi giwegi:

(2.) Mar Effect, ka effect oket ne gima omiyo; gino ma ne omiyo otimo kamano ne en, to gik ma ne otimore ne omiye nying' -- kaka e Matayo 13:37-38, kama owachi ni "wuod dhano" ne okoyo "kodhi maber" e piny, ma en, "wuowi mag pinyruoth," to "jachien" nene okodho "oboke," "wuowi mag jachien." Kristo ne ok okodho "wuowi mag pinyruoth" e yo makare, to ne okodho wach Nyasaye ma ne omiyo giwuok. Kamano bende, jachien ne ok okodho "wuowi mag jachien" e yo makare, to ne okodho miriambo ma giwuokgo.

(3.) Mar Thuon wach, gi thuon wach ma oting'o nyinge to kaka wach ma medo – gimoro ma ochung'ne kata ma en mar wachno onego oket, kaka (a) Yesu nowacho ne Saulo ni, "Ang'o momiyo itimo marach?" (Tich Joote 9:4), ka owuoyo kuom masira ma ne itimo ne jopuonjrene; kendo (b) Yesu ka owacho ne jopuonjre mage kuom "kombe," "Madhe un duto" (Mathayo 26:27), ka iketo gino ma ne iketoe gik ma ne ni e iye;

(4.) Mar Adjunct, ka Adjunct oket ne wach, kaka (a) "eka ubiro kelo yier mara makwar piny nyaka e bur (Chakruok 42:38), dhok ma Jakobo notiyogo ne yawuote. Joma ok Joyahudi, nikech kidogo miyo ng'ato ka ng'ato kuomgi opogore gi nyawadgi.

b. Ayoroni. Wachni itiyogo kowuok e dho Grik eironeia, kowuok e eiro, ng'at ma ng'ado bura e weche – ma wacho wach achiel to onyiso wach machielo. Ka otigodo kaka ranyisi mar wach, ma ok ochan mar wuondo ji, "weyo ng'ato nyiso ng'ato ma ng'ato nyalo paro ni en ng'at ma ng'iyoka kata ng'iyoka." Omiyo, irony en "kido mar ng'uono, ng'uono, kata ng'uono mayot, ma kawo yo mar loso ma puonj ma idwaro nyiso en gima opogore gi puonj mar wechego, kaka sama weche mag pak itiyogo kama ng'ato dware keto ketho." (Websait).

Dungan (oboke 316-318) wacho kama: "Irony inyalo fweny (1) kuom wach ma jandikno owacho: seche moko owacho ni weche moko ne owachi e yor ng'anjo. (4) Okang' ma ng'ato nyalo ng'eyogo gik ma ng'ato nyalo ng'ado e wiye, biro miyo wabed gi nyalo mar ng'eyo gima ne odwaro timo gi dhok, kendo osegoyo e chapa, nyalo bedo ni onge gimoro amora ma ne owacho ni en sp. nyalo yudo paro mar joma ne nitie, biro konyowa nikech ne dhi bedo gi nyalo mar fweny e dwol ma ne itiyogo gik ma oselalo ne wan nikech bor kod kinde;

"Ndiko nigi ranyisi mang'eny mag weche ma kelo ywak, to gi chike ma wasemiyo chon mar fwenyre, wabiro nyiso mana moko matin, nikech tiende madier e [thoth] wach moro amora ok tek." Owuok Dungan.

Bang'e, ogolo kendo ogolo weche, kendo e weche moko ogolo weche machuok kuom weche maluwogi, ma wagolo mana: 1 Ruoth 18:27; 1 Ruoth 22:15-18; Yubu 12:2; Jodongo 10:14; 1 Jokorintho 4:8-13; mak mana Tich Joote 2:13, ma owacho ni: "E adier, ne gidwaro winjo tiendgi ni giwacho ni ne gimer; to bedo ni ne gipong' gi divai mamit ne ok bi miyo gimer. Ne gidwaro wacho gima ne wabiro nyiso ka wawacho kuom ng'ato ni 'omom' kata ni "opong' gi chak.' Giwacho wach achiel, to ginyiso wach machielo."

(Inyalo paro ni nikech onge ng'at machielo ma nigi nying' ma owinjore molooyo, Keach (P.33) oriwo gik moko ma owachi e yo mar temo, kaka kinde ma Nyasaye nowacho ne Ibrahim kama: "Kaw wuoyi, wuoyi achiel kende Isaka, ma ihero, kendo itere e wi Ruoth achiel, gode, ma abiro nyisi" (Chakruok 22:2). Kamano bende, ka Lot noluongo malaike, ma ne oparo ni gin dhano e kindeno, kendo ne giwacho ni, "Ooyo, to wabiro bedo e yo otieno duto," to adier ne gin gi gombo mar bedo kode, kendo reso en kaachiel gi joode kuom ketho mabiro e odiechieng' mabiro. ne oriwo gi gima ne otimore e tij lendo mar Ruoth marwa ma ne otiyo gi kido kod dhok ma ng'anjo mondo otem adier kod yie mar min ma ja piny ma oko ma ne okwaye mondo ochang' nyathine ma

nyako ma ne owinjo marach ahinya, kendo gikone nowachone ni, “O dhako, yie mari duong’; [Matayo 15:21-28].)

c. Picha. Mano owuok e weche ariyo mag dho Grik, meta, okadho, kata malo kod pherin, kelo, kata ting’o e puonj mar ting’o. E loso weche mag ng’ato, itiyo kode kuom wach kata wach ma nyiso ga adier kit gimoro kata paro moro e kar gimoro machielo kuom yo mar nyiso ni nitie gik ma chalre kata gik ma chalre e kindgi (meli ng’ado nam; volley mar sing’ai). Metafora inyalo kwan kaka ranyisi ma oting’o ng’injo, pimo ma inyiso e wach mokwongo (ng’ut mar marble) bedo maler e wach mar ariyo (ng’ut ma rachar kaka mar marble). (Websait).

(Wach machielo dwarore ni owachi kuom meta, nikech e bwo “Metonymy” ne otigodo kaka wach ma nyiso lokruok, to sani kaka wach ma okadho, kata ma okadho. Mano en nikech en wach ma nyalo lokore ahinya, ma nigi tiende mopogore opogore ma tudruok kaluwore gi gima ochung’ne. bang’, ma nyiso (a) bedo bang’e, bedo bang’e, kod (b) loko, tero, tero, mokalo, mokalo, ma malo.

Dungan wacho niya: "Ranyisi en wach machuok kendo mapek moloyo ranyisi. Kuom mano, ne otigodo ahinya gi jomachon. Ochung’ ne kido kokalo kuom ng’at ma ochung’ ne paro ma ne ochan mondo oter, kuom luongo gimoro achiel gi nying’ wach machielo ma nyiso ni en kido machalo gi ng’atno. en; ranyisi wacho ni en. ‘Abiro chamogi kaka simba’ (Hosea 13:8), en ranyisi ‘Yuda en nyathi simba’ (Chakruok 40:9), en ranyisi.”

d. Sinekdoke. Kaluwore gi Webster, wachni owuok e dho Grik ma wuok e dho Grik, ma tiende en yudo kanyachiel – kowuok kuom syn, gi, kod ekdechetai, kowuok e ek, wuok oko kod weyo, yudo.

(E dho Grik, silab mokwongo ondik gi weche ma ng’ato nyalo ng’eyo (u), kaka omiye e dho Grik kod dho Ingresa. To e dho Latin kendo kinde mang’eny e dho Ingresa, iloke ni “Y,” kaka Webster ondik malo.

E weche mag loso, Webster wacho ni wach ma maloni en ranyisi ma ng’ato nyalo ng’eyogo gik moko duto ma ng’ato nyalo ng’eyogo ng’ato kata ng’ato achiel kuom gik moko duto. Dungan lero ni: “To kata kamano, mano e gima duong’ ma ng’ato nyalo ng’eyo e wi wachni, ok omiye ng’ol.” Omiyo, omedo tiyo kode nyaka e gik mamoko auchiel ma tudruokgi nitie ma wabiro keto, ka omiyo ranyisi mag ranyisi mage mag gik aboro go duto, kaka luwogi.

(1.) Gik moko duto iketo ne ng’atno. E Luka 2:1, onyis ni chik nowuok kuom Agosto ni “piny duto onego ondik nyinggi.” Mano ne ok nyal mulo gik mathoth moloyo pinje mag Rumi, ma adier ne gin pinje madongo kendo ma ng’eny ahinya.

Kuom ranyisi ma kamano, iwuoyo kuom pinyruoth mar polo nyadi mang’eny, to en mana kido achiel kende mar pinyruodhno. Misa ma ni e Matayo 13 ok nyal ler kuom paro moro amora machielo – wach mar “piny” itiyo sama en mana ng’et achiel kende ma oting’o e ranyisi ka ranyisi – kaka “Pinyruodh polo opimre gi ng’at mane okoyo kodhi e puoth” (v.24); "Pinyruodh polo chalo gi kodhi mar ng'injo" (v.31); "Pinyruodh polo chalo gi yien ma dhako nokawo kendo oumo e ng'injo adek mag ngano, nyaka ne gin yien duto"; kendo mamoko.

E bwo ranyisi ni, Lazaro (Luka 16:23) oket kaka roho mar Lazaro ma malaike noting’o nyaka e kor Ibrahim. Kendo, e Johana 19:42 kod 20:2, wan gi ranyisi ma otigodo e wi Yesu kod Ruoth kuom ringre, ma ne oketie e bur kendo bang’e ne onge e bur.

(2.) Kidiyen moro ma iketo ne gik moko duto. E Chakruok 46:27, "ji duto mag ot mar Jakobo ma ne obiro Mistri ne gin piero auchiel gi apar." Wach mar “chuny” kae, kaka e kuonde mang’eny e Muma, ochung’ ne ji – gimoro achiel ma oting’o nyinge, to ng’at duto ochung’ne. Mano bende en gima timore nyadi mang’eny kuom warruok mar joketho – gik moko duto ma ng’ato dwaro bedo gi gombo mar tiyo kod achiel.

Kinde mang’eny en “yie.” Nikech ka ne onge, onge gima ne nyalo luwo bang’e. Omiyo, ne owachne jarit mar od ang’ech ma Ja-Filipi ni, "Yie Ruoth Yesu Kristo, to ibiro yudo warruok, in kaachiel gi joodu" (Tich Joote

16:31); to bang'e wach Ruoth ne olando ne en kaachiel gi jooode, kendo ne giduto gibatiso, ka giyie kuom Nyasaye (ayat 32-34).

Ka jaote Petro, ma ne ochung'ne moko kuom owetene ma Jo-Yahudi ma ne ni Yerusalem nikech nodhi "e ot mar joma ne ok oyang'" kendo ne ochamo kodgi, ne osewuoyo kuom gik ma ne otimore kapok jood Kornelio ma ne ni Kaisaria oloko chunyi, owetene ma ne ni Yerusalem bende "ne oling', kendo gimiyo Nyasaye duong'. nyaka ngima" (Tich Joote 11:18), ka owuoyo kuom wachno kende – kata kamano, kaluwore gi Tich Joote 10:48, ne osechiwgi ni "obatisi e nying Ruoth" – to maonge ndiko mar Tich Joote 10 ma wacho ni gimoro amora maler kuom loko chuny, kata obedo ni en gima nyiso ni en kamano.

(Onyiso ni nikech owacho ni gima ne ochiw ne en batiso mar "pi" (10:47), "e nying Ruoth" (v.48) – "Ruoth Yesu Kristo" 11:17 – kendo loko chuny kod batiso e nying Yesu Kristo ne gin mag wecho mag richo, kaluwore gi puonj mar Petro motelo. ng'ato ka ng'ato kuom chikgi kende owach ma ok opar ni ogolo machielo, kata mamoko oko.)

E weche mag Saulo ma Tarso, ma ne dhi dhi e taon mar Damasko kama ne dhi nyise gima "onego otim" (Tich Joote 9:6), ne owachne ni "ibatisi, kendo ilos richo magi, ka iluongo nying Ruoth" (Tich Joote 22:16). To bang' higni moko, kaka jaote Paulo, nondiko ni "ng'ato ang'ata ma luongo nying Ruoth biro yudo warruok" (Jo-Rumi 10:13) – ma ok owuoyo kuom batiso.

Bende, e yo machalre mak mana e yo ma ok owinjore, e odiechieng' Pentekost, jaote Petro ne olero ni biro mar Roho Maler e odiechieng'no ne en kinde ma "biro timore, ni ng'ato ang'ata ma luongo nying Ruoth biro yudo warruok" (Tich Joote 2"21) – ma ok owuoyo kuom gimoro machielo ma ne en-go. ne oloso kata oyie gi goyo Kristo e musalaba, kendo ne odwaro ng'eyo kuom Petro kod joote mamoko gima onego gitim, Petro nowachonegi ni gilok chunyi kendo gibatisi e nying Yesu Kristo mondo ogolne richogi (Tich Joote 2:38) – ne ok owacho gimoro kuom luongo nying Ruoth.

E ranyisi ka ranyisi, chik achiel kata chal mar warruok itimo mondo ochung' ne gik moko duto ma tudruok kode.

(3.) Seche iketo ne ng'et kinde. E yo duto ma yudore e ndiko, yo ma kamano mar nyiso weche mag Wuokchieng' yudore.

Kuom ranyisi, e Jo-Lawi 25:46, "Ubiro kawo misumbni kuomgi nyaka chieng'," ne owach ne Israel kuom pinje ma ne ni machiegni kodgi kod joma ok ong'eyo ma ne odak e kindgi, mopogore gi owetegi ma ne nyalo usogi giwegi nikech jodhier, ma ne onego okaw kaka jotich ma ne ochulgi nyaka e higa mar jubili. nyaka ogol oko, kendo ok onego otim tich "nyaka chieng'" – tiende ni, e kinde duto ma gidakgo – ok nyis kinde duto mabiro.

Bende, e lamo mar Yona ne Nyasaye kowuok e ich mar rech ma ne omuonye (Yona 2:1-9), ne nenore ni ne oparo ni omuonye kamano nyaka bed yo ma Nyasaye notiyogo mar reso kendo rito, kaka ne en adier, nikech e v.6 jaote ne olero gima ne otimorene bang' ka osebolore e nam Media, piny ma piny gode: piny gi ng'injo mage ne oumo wiya nyaka chieng': Kata kamano, iseting'o ngimana kuom ketho, O Ruoth Nyasayena" (ma nenore ni ne owachi e yo mar geno gi erokamano kendo gi geno ka en e ich rech).

Dungan. Kata obedo ni ok otiyo gi Yona kaka ranyisi, oneno ni nyaka chieng' tieko kinde ma en-go," kendo odhi nyime wacho kama: "Ka ne owach ne ruoth ni 'dak nyaka chieng',' mano nyiso ngima malach, to kata kamano ngima mar ng'ato. Ka ne owuoyo kuom oganda moro, ne dhi medore nyaka ogandano otur kendo pinyno ne okethore. Kapo ni ne wanyalo ng'eyo ni ne otudore gi kinde [ok kinde ma nyaka chieng'], ne wanyalo bedo gi adier ni ne dhi tieko kindeno. To ka ochopo oko mar ng'ato ka ng'ato ka kinde, nikech onge giko, nyaka obed gi tiende duto ma nyalo mulo wachno. Omiyo, nikech wachno seche moko itiyogo e yo mar ranyisi [ma kinde matin], ok nyis ni kinde duto onego ong'ere kamano."

(4.) Nying' mathoth iketo ne kwan achiel. Dungan kendo nowacho niya: "Meli ma ne oting'o Noa e pi ma ne oumo piny ne ochung' e wi gode mag Ararat (Chakruok 8:4). Ne ok onyal ochung' e wi gik mathoth moloyo achiel. Ne ng'at ma osebedo ka ng'iyoy gi yo ma kamano mar wuoyo, ne ok bi bedo gi gimoro ma ng'ato ok ng'eyo e wehego.

Kendo: "Ka Nyasaye nene oketho mier mag got, ... ne oketho mier ma ne Lut odak e iye" (Chakruok 19:29) – kata kamano, Lot nodak e taon achiel kende, ma en Sodom" (19:1).

Bende: "Ng'ano mane nyalo wacho ni Ibrahim ni Sara onego omiye nyithindo" (Chakruok 46:7) – to ne pok onyuolo mana nyathi achiel, Isaka, kendo ne pok osingne nyathi machielo.

Kendo: "Ruoth Nyasaye wacho kama: Chung'i e yore, une, kendo upenj yore machon ma yo maber nitie, kendo wuoth e iye, kendo ubiro yudo yueyo mar chunyu" (Yeremia 6:16).

Dungan: "Ma nyalo bedo ni en gimomiyo jaote achiel notiyo kod nying' achiel kendo jaote machielo notiyo kod nying' mang'eny, sama giwuoyo kuom wach achiel. Matayo kod Marko thoro bedo mopogore e wachni. Matayo nigi chwo ariyo ma ne nigi jochiende e Gadara; Marko nigi mana achiel. ng'ato ne ok obedo kuome nyaka chieng'; Matayo nigi nyathi punda kod nyathi kana ma ne ogoye e wi yath, to Luka ne owacho ni achiel kuomgi ne ochung'ne gik ma ne owacho kuom kwedo machielo (Luka 23:39-43 Ka ng'ato achiel kende ema ne otimo kamano, ne ok bi bedo gi tim ma kamano."

(5.) Ng'at achiel oket kar ng'at mang'eny. (a) "Omiyo ng'ato biro weyo wuon mare kod min mare, kendo obiro rwako chiege, kendo gibiro bedo ringruok achiel" (Chakruok 2:24) – tiende en dhano duto e yo maler, kenyo ochung' ne dhoot ma giwuokye. (b) "We pi okel gik mangima mang'eny ma nigi ngima, ma pi okelo gik mang'eny, kendo winy mondo odhi e wi piny e kor polo (Chakruok 1:21).

(6.) Namba ma en adier iketo ne namba ma ok en adier. (a) "To e kanisa, ne ahero wacho weche abich gi ng'eyo mara, mondo apuonj jomoko bende, moloyo weche gana gi gana apar e dhok mopogore opogore" (1 Jokorintho 14:19) – tiende en weche matin ahinya ma nyalo puonjo ka iporo gi namba maduong' ma ok bi, kar wacho ni namba ma adier mar bungu en mara, kendo dhiang' ni e wi gode gana gi gana" – ma nenore maler ni tiende en e wi gode duto, kata obedo ni gin mang'eny nade. (c) Weche ma wacho ni saa, odiechieng', higa, kinde mang'eny itiyogo gi latitude maromre. Yesu nowacho ne jopuonjre mage otieno ma ne ogoye e wi yath ni, "Be ok unyal rito koda kuom seche moko?" (Matayo 26:40) – tiende en mana kinde matin. Dungan bende wacho kama: "Jodongo duto ma ne odak e kinde ma ne otho e pi ma ne oumo piny, nenore ni ne otho e odiechieng' mag nyuolgi, nikech ne gin gi higni mang'eny ahinya. En kamano bende kuom chwo ma ne odak e bath pi ma ne oumo pinyo.

Kamano bende, weche ma ng'ato nyalo ng'eyogo, mokwongo, mar ariyo, mar adek, kod mamoko, ne itiyogo e kind jomachon e yore ma ok wanyal tiyogo. Yesu nowacho ni ne onego obed e chunyo piny "odiechieng' adek kod otieno adek" (Mathayo 12:40); "to odiechieng' mar adek ibiro chier" (16:21); "to chieng' mar adek ochier kendo" Luka 24:7,46). "Ne ochier e odiechieng' mokwongo mar jumano" (Marko 16:8), ma ne en "odiechieng' mar adek bang' ka gik moko notimore" (Luka 24:21) – tiende en ni, bang' ka ne "oseng'adne bura mar tho, kendo ne ogoye e musalaba" (v.20).

Ka ikwano chien kowuok e odiechieng' mokwongo mar juma (Jumapil), ma ne en odiechieng' mar adek, odiechieng' mar ariyo ne dhi bedo odiechieng' mar abich (Sabato), kendo odiechieng' ma ne dhi bedo kapok odiechieng' mar abich (ma en odiechieng' mar Jumapil) ne dhi bedo odiechieng' mokwongo – odiechieng' mar ng'ado wi yath owuon. Nikech, kuom Injili wapuonjore ni liel ne otim bang' odiechieng' Jumapil (odiechieng' mar "Iikruok"). Kapok Sabato ochako bang' ka chieng' osepodho. (Nee Matayo 27:57-28:6; Marko 15:42-16:11; Luka 23:50-24:7; Johana 19:31-20:18; Johana 19:31-20:18). kinde mag chakruok kod giko bedo ranyisi mag keto gik moko duto kaka ng'et gimoro, kaka osewach malo kanyo e (1.). Omiyo, "bang' ndalo adek" e wach ma malo nyaka tiende en bang' chopo mar ndalo mar adek, to ok bang' ka oserumo.

(Neno 1 Ruoth 12:5, 12; Esta 4:16; 5:1, kuom “ndalo adek” kod “ndalo adek” kapok gikone orumo, ka otigodo kaka gik ma chalre – duto ne ng’et – yo mabor ahinya e historia mar Singruok Machon.)

(7) Nying’ ma ji duto tiyogo iketo ne nying’ moro. (a) “ring duto” ma nyiso dhano duto, kaka luwogi: “Kendo ring duto mondo ogwek nyinge maler nyaka chieng” (Zaburi 145:1). "Omiyo onge ng'ato ma biro bedo makare e wang' Nyasaye kuom timo chik" (Jo-Rumi 3:29). "Ringo" mar le ok ochan e ranyisi moro amora. (b) Kendo, “lando wach maber ne gik moko duto ma nochue” (Marko 16:15), ok onyiso gik moko duto ma nochue, to en mana oganda dhano kende.

(8) Seche moko iketo nying kata wach makende mar nying’ ma ji duto tiyogo. (a) "Mkate" itiyogo ahinya kuom "chiemo" e wi ji duto, kaka "Chik ni kitegi obed mkate" (Mathayo 4:3); "Miwa kawuono chiemo marwa mar pile" (Matayo 6:11). (b) E Marko 16:16, "Ng'at ma oyie" ochung' ne ji duto ma oyie, kod mamoko. Kendo e Zaburi 1:1, "Ogwedh ng'atno" nyiso ni omor ji duto ma wuotho kaka ondik.

e. Katakresis. Mae owuok e wach mar jo Grek ma en katachresis, ma en tiyo marach, kowuok e kata, kwedo, kod chresthai, ma en tiyo kode. E weche mag loso, en tiyo marach gi wach achiel kuom wach machielo (mutual kuom wach ma ji duto tiyogo); kendo, ng’ado wach moro kuom tiende madier, kaka e ranyisi ma ji dwaro, kata ranyisi ma opogore opogore (“Kawo gik lweny e lweny gi nam mar masira.” Shak.). E riekni mag ng’eyo, en tiyo kod wach e yo ma ok owinjore kokalo kuom ketho kuom kama owuokie, kaka gik ma nigi ng’injo [ma nigi kido mar ng’injo] ma nyiso gik ma nigi ng’injo [ma ting’o, ma kelo, kata ma nigi ng’injo ma nigi ng’injo, kata ma nigi ng’injo ma ng’injo]. (Mbui.)

Katakresis, Hiperbole, kod Alegori, Keach wuoyo kuomgi kaka “hera” ma nenore ni onyiso ni en gima tudruok machiegni kendo ma nenore ni nigi teko ma malo, kaka tiyo kodgi ma pok ayudo e diksonari moro amora ma wan-go sani mag buge mag somo weche. Kuom en, Katakresis en ahinya "hera" mar "rango" kod "rango." Mano miyo abedo gi paro ni buge magwa mag somo weche ma sani kawo kidienje mage mag "katachres" mana kaka achiel kuom kidienje ma gin "hera."

Owacho ni “kokalo kuom ng’eyo ma ng’ato nigo” e 1 Jokorintho 11:10, “umo wich mar dhako, iluongo ni exousia, ‘teko,’ (nikech en ranyisi ma ok otimre mar ni en e bwo loch mar dichuo).”

Bende, “Kuum yie kod puonj mag weche, Law. 26:30, ng’injo mag tipo ma ok ler iluongo ni ringre dhano, kuom ranyisi matek [omedore], ma nyiso ringre dhano ma ne owach chon, Chik.16:7.”

(NYALO: Ok anyal neno tudruok moro amora e kind Chik.16:7 gi “ringre dhano ma osewuoye chon,” nikech gin “ma osewuoye chon” e Chik Jo-Lawi 26:30 owuon, to Chik-Lawi 16:7 nigi wach moro amora kuom loso nyarombo ma ne omiye misango e tudruok gi nyasi mar Paska, ma ne onego otimre bang’e. chakruok mar sentens manyienno nyalo bedo ni richono ne otimore nikech ne ok ong’eyo ni jandikno, kata jogo ma ne oloso buge ma ne ogoye ne jalonyno, kata ne jalonyno owuon, kendo ne ok ong’ere gi jogo ma ne osomo bugego ni en kamano.)

Keach, e paragraf mare motelo, owacho ni Catachresis, ni "iluongo e dho Latin abusio, tiyo marach, ok mana kaka ndiko maler osetiyo marach gi weche moro amora, to nikech gik ma gin gik ma ok ler, opogore e gik moko gi tim mar wuoyo e piny ma ng’ich, kendo gin gi ndiko matek moloyo mar wacho ni weche maler kendo maler ahinya. kata tim ma ok owinjore, ma wakawo ranyisi moko matin mag kido adek."

Mano chiegni nyiso ni ndiko ne ok otiyo gi dhok ma ng’ich kata ma nyiso gik ma ng’ato nyalo ng’eyo ka ok owinjore gi dhok ma ne osomogo mapiyo, to ka ne oloke e dhok machielo ma onge tim maromre mar wuoyo e piny ma ng’ich, ne dhi bedo matek winjo tiendgi kendo kuom mano, nyalo miyo ng’ato olok weche ma ok kare. Mano abiro temo nyiso bang’e. To sani waneno kit Katakresis adek kaka Keach nonyiso.

"1. Kuom luor mar yie kod puonj mag weche." Ranyisi mag 1 Jokorintho 11:10 ("teko" e wi dhako) kod Jo-Lawi 26:30 ("ring" mag timbe ma ok kare), ma osewuoyo kuomgi malo kanyo, gin mag kitgi: "weche ma ng'ato nyalo ng'eyo" kod "weche ma ng'ato nyalo ng'eyo." Ranyisi machielo ma Keach noketo ni e Chik 16:7, ma osewuoye chon, kama owacho ni: "Mondo owang' basal, iketo mar ng'iewo nyarombo mar Paska, ma ne ok onego owang', to ne onego owang', kaluwore gi chik mar Nyasaye, Wuok 12:9, kod mamoko."

Giduto, Ndiko mar King James ma ne ondik e higa mar 1611 kod Ndiko mar Amerka ma ne ondik e higa mar 1901, ne osomo ni "owang'." To e bath oboke, weche ma bang'e somo ni, "kata ng'ich." Kendo buk mar Young ma ng'iyo gik moko miyo tiende en "boyo, ng'iel, ng'iel," kendo ondiko loko mage e Singruok Machon kaka "bed gi ng'iel," 1; ng'we, 1; bake, 2; ng'we, 6; wang'o, 2; ng'injo (ng'injo), 11; bedo gi ng'iyo, 4; kelo gik ma osechwe, 1. Kendo, buk mar Strong ma wacho ni bashal, ma iluongo ni bawshal' en wach machon; maber mondo oboke; omiyo, mondo otimre e loso chiemo; e yo mar ranyisi, mondo ochop: -- ng'injo, ng'injo, kelo oko, ng'injo, ng'injo, ng'injo (bed gi ng'injo).

"2. Kuom tudruok mar weche ka weche moko (e ranyisi ahinya) oriwre kanyachiel, ma nenore ni ok owinjore maber, kaka Wuok 5:21, kama owach ni ng'ich e wang', ma winjore maber gi ng'ut, ma nyiso ni en gima rach ahinya."

(RIE" Wach mar dho Hibrania ma osewach malo kanyo oloki e dho Ingesa gi Buku mar King James ni "bedo ng'at ma ng'ur e wang' Farao, kod e wang' jotichne," ma wan josomo mag dho Ingesa wawinjo maber, kata obedo ni ng'urno itimo gi paro moloyo wang'.)

Bende, "Wuok 20:18, 'Kendo oganda duto nene oneno mor polo kod mil polo, kod dwol mar mbui," ma en mana mor polo, ma nenore, mamoko winjore. Omiyo mondo one dwol, Fweny 1:12. Neno Mat. 7:21,22 kod 10:15, 1 Tim. 6:19, 2 Kor. 5:7, 2 Tim. 2:19 &c, mondo iyud ranyisi mathoth.)

3. "Kuom loko weche. Mae en mar ndiko mag Singruok Manyien, kod dho Grik, ma weche moko itiyogo mar nyiso gik mopogore opogore, nikech wach achiel mar dho Hibrania, (ma ne okaw wachno), nyalo nyiso kamano. 1:6, nikech olam mar dho Hibrania nyiso kinde kod piny, Jaote 3:11."

(RIE: Muma mar King James somo kama: "oketo piny e chunyi," to Muma mar Amerka loko wachno e ndiko ni "oketo kinde ma nyaka chieng' e chunyi," to owacho e ndiko ma ni e bathgi ni, "kata, piny.")

Ka idhi nyime, dho Dore, gratis 'ma nono' iketo kaka maten, ng'ol, 'ma nono,' Gal.2:21, kowuok e wach mar dho Hibrania chinnam, ma nyiso (ma nono) kaka opogore, gi geno mar yudo, kata gima biro timore, Zaburi. 109:2,3."

(PACHO: Ranyisi mag wach ma ng'ato nyalo ng'eyo e dho Grik ma wacho ni maten, ma ongee tich, kata ma ongee tich, yudore adier e Matayo 15:9 kod Marko 7:7. To e yo machielo, wach mar dho Hibrania ma en chinnam ok yudre e Zaburi 109:2-3, kaka ng'ato nyalo paro ka owuok kuom weche ma malo; Singruok Machon, ma iloko ni "maonge gimomiyo," 1; Zaburi 109:2-3 e puonj mar "ma nono" nikech gima nitie kuno ma olero ni ne otimre kendo owach e wi jandikno ne "opogore, gi gik ma ne ogeno, kata gik ma ne otimore" – ma nenore ni kuom bedo ni opogore gi gima ne ogeno kendo oyie ni owinjore – ok kuom wach chinna owuon!)

Keach medo wacho niya: "Neno ranyisi mathoth, Fweny 14:8, kod 18:1, ka iporo gi Yubu 6:4, Mat. 11:31, Jakobo 2:25, 1 Kor.

PARO: Paragraf duto mosekalo, Keach omiyogi kaka ranyisi mathoth mag kama Singruok Manyien mar dho Grik tiyo kod wach moro e yo ma ok ong'ere e dho Grik, to nikech wach mar Singruok Machon mar dho Hibrania ma nyiso kata e yo ma ok owinjore kata ma ok owinjore nigi wachno kaka achiel kuom yore mage – ka jondiko mag Singruok Manyien ng'ado ni ng'ato ong'eyo weche ma kamago. josomo, mondo tiyo kode obed "maler maonge gi ketho moro amora." Kaka ne owach, kendo ayie gi adier gi Keach. To nyaka afweny ni ok

anyal neno tudruok moro amora ma kamano e kind weche mag Singruok Machon kod Manyien ma osewuoye malo kaka “ranyisi mathoth.” Kuoma, gin gik ma chal ahinya gi gima jandik buk mar Jaote owacho e 2:21 kuom buge mage; "Eka ne aneno tije duto ma lwetena osetimo, kod tich matek ma ne atiyo matek mondo atim, kendo ne aneno ni gik moko duto ne gin mana ma nono, kendo ne gin mana luwo yamo, kendo ne onge ber ma ne yudore e piny."

Kata kamano, sentens ariyo mogik ma an-go ok nyal ler e yo moro amora ni ndiko nyalo bedo ni ok ler e yo marach nikech ok opogo maber e kind yore mopogore opogore mag tiyo kod weche moko madongo. Kokalo kuom it mara owuon, kinde moro ne awinjo ng'at moro maber ahinya kendo jalendo ma adier, to ne nigi somo matin, tiyo kod Matayo 7:13-14 gi chir kaka ndiko ma nyiso ni dwarore ni ng'ato omi batiso e pi kaka gima dwarore mondo oyud warruok. Ka ogolo paro maber kuom adier ni ndikono wacho ni “rangach en rangach matin, kendo yo matin en yo matin, ma dhi e ngima,” kendo ni yo matinno ondik ni yo matin to ok ni “yo matin,” nomedo gi mor ni ka isomo diksonari maber ibiro yudo ni “yo matin” nyiso ni en ng'ut matin mar pi ma ng'ato nyalo ng'iyogo gik moko ariyo, mondo otim batiso mar pi. Mano ne otimore kata obedo ni wach mar “strait” e ndikono itiyogo bang'e kaka wach machal gi “matin,” kendo onge gimoro amora ma nyiso pi moloyo kaka “matin” nigo. Bende, gimomiyo ng'ut pi matin ma riwo pi ariyo madongo iluongo ni "strait" en ni en ng'ut matin – to ok nikech en pi! Owadwa maber notiyo kod wach mar “strait” ma ne nenore maler ni ne en ng'at ma ng'iyogo gik moko.

Kata kamano onge ng'at ma ong'eyo gik moko duto, kendo bedo gi lony ahinya e yo moro ok nyis ni ng'ato nigi lony e yo machielo. Jalendo moro maduong' nonyisowa kinde moro kuom jalendo machielo maduong' ma ne nigi lony ahinya kendo ma nigi lony kaka japuonj mar yie e wi chike mokwongo, ma, e lendo mar loko Kornelio, nowuoyo maber e chakruok mare kuom kaka nyaka bed ni ne en jawer maduong' ahinya e grup mar thum mag piny Italy. 10:1)! To wach mar “band” e lokono ne nyiso grup mar jolweny (speira, grup), to ok mar jogo ma wero wende, kendo onyis kamano e ng'et Ndiko mar Amerika kendo oketi e ndiko mag loko ma bang'e – kata “Rejiment,” kaka e Ndiko Manyien mar Ruoth Jakobo. Omiyo, Katakresis machielo.

To Katachresis mapek ahinya moloyo moro amora kuom weche ma osewach malo kanyo, ma ne nigi gik ma kelo mor kendo ma ne gin mana mag alwora, ne odonjore e ywak mar weche mag Kristo ma ne otimore e higni mag Jokristo mokwongo ma ne oyieng' kendo kata opogo kanisa e piny mangima, ma nomiyo ruoth ma Rumi ma Constantine oluongo kanisa mokwongo ma ne ni e higa mar Kristo. ma okelo weche ma ng'ato nyalo ng'ado e wi loko dhok nyaka e kindegi kuom wach mar ka Kristo kaka Wuod Nyasaye ma achiel kende onego oler e loko dhok kaka “Wuodi ma achiel” mar Nyasaye kata “Wuodi ma achiel,” kendo kata Isaka iluongo ni “wuowi ma achiel” mar Ibrahim e Jo-Hibrania 11:17 mar 17. 1881 kod 1901, kata obedo ni ne ok en wuode “kende” kata wuode “ma wuoyi kende” – nikech Ibrahim ne nigi wuode machielo, Ishmael ma ne onyuolo gi Hagar, kendo mamoko auchiel ma ne onyuolo gi Katura. Mano nyiso ni nitie ng'at moro ma nigi nying' mar dho Grik ma iluongo ni monogenes ma onge kata achiel kuom weche ma osewach malo kanyo, ma en “mana ng'at achiel kende,” kendo ma Yesu kod Isaka duto ne gin. Bende, itiyo kode kuom wuoyi achiel kende kata anyuola ma chal gi jonyuolne. Oboke mar Hugo McCord mar Singruok Manyien (1988), ka ong'eyo mano, oloko e yo makare kuom Kristo kod Isaka kaka “joma opogore,” ka ng'ato ka ng'ato en ranyisi kende mar kidiyen mare.

(Clement ma ja Rumi, ka ondiko wach mar winy ma ng'ato nyalo ng'eyo, noluongo ni winy ma nigi ng'injo achiel, kendo ne ipare ni nitie mana achiel kuom kit winy mage ma ne ngima e kinde moro.

f. Wach mokalo kiewo. Wachni owuok e wach mar dho Grik ma en huper, malo, malo, oko, kod bole, maen kowuok e bole, bolo. Webster wacho kama: "Achiel mar wach ma nyiso ni en ng'ado wach ma ng'ato dwaro nyiso, mar kata ma gik moko nyiso kaka madongo kata matin, mabeyo kata marach, moloyo kaka gin gadier; wach ma ng'ado bura kokalo kuom gombo kata mor maduong'."

Dungan wacho kama: “Onge chik ma dwarore ni oket kuom ng’eyo tiend weche ma ng’ato nyalo ng’ado e wi wachno, mak mana ni mondo oket e nyim paro gino ma jandikno dwaro timo, kendo dhokno biro loko wachno owuon. kwan ma ni e Ndiko kaka watiyo kodgi kuonde mamoko, onge luoro mar bedo ma ok wang’eyogi.”

Ranyisi moko manok: (a) Jolweny apar ma ne ooro gi Musa mondo odhi onen piny mane osingo, ne gigolo ripot kama: “miergo gin madongo kendo ogergi nyaka e polo” (Chik 1:28); to kuom jodakgi, "ne gin e wang'wa kaka winyo. Kendo wan bende ne wan e wang'gi" (Kwano 13:33). (b) "Nyasaye nomiyo Solomon riekko kod ng'eyo mang'eny ahinya, kod chuny malach, mana kaka kuoyo mantie e dho nam." (1 Ruoth 5:29). (c) Jaote Paulo wacho ni, "An, ma an ng'at matin moloyo jomaler duto, omiya ng'wononi" (Jo-Efeso 3:8). (d) Bende Johana nondiko kama: "Kendo nitie gik mamoko mang'eny ma Yesu notimo, ma ka ne ondikgi achiel achiel, aparo ni kata piny owuon ne ok bi bedo gi buge ma ne onego ondik" (Johana 21:21).

g. Mich. Wachno wuok e dho Grik allos, mamoko, kod agoreuo, mar wuoyo, “kendo mano nyiso wuoyo gimoro machielo moloyo gima dhokno nyiso gadier, gima Philo, japuonj machon ma ne tiyo kod ranyisi, luongo ni ng’eyo matut mar roho.” (A. T. Robertson, Picha mag Weche e Singruok Manyien, kuom ranyisi ma Paulo notiyogo kuom mon ariyo [Sara kod Hagar] e Jo-Galatia 4:21-31).

(Kaluwore gi buk mar Jo-Yahudi ma ne odak e higa mar 1975, Philo ne onyuol chiegni higa mar 20 kapok Kristo obiro kendo notho chiegni higa mar 50 bang’ Kristo. ng’at mokwongo ma ne otemo loso din mar Muma gi riekni mag Jo-Grik, ka en gi geno mar mulo chuny jo-Grik ma ne nigi riekni mag Jo-Grik.

Paulo, ka owuoyo kuom roho mar Nyasaye kendo ok e bwo teko mar Philo, ne ok owacho ni gik ma ne owacho ne ondik mokuongo kaka ranyisi, to, e yo makare, kaluwore gi ndiko mar dho Grik, ne en “pinyisi,” tiende en ni, en owuon – (a) timo mon ariyogo, jatich ma ne en misumbni (Sarah, ok) ng’eyo nyinggi), ma Ibrahim ne nigi yawuowi ariyo, ma ne dhi chung’ ne “singruok” ariyo, machon ma ne oa Sinai e piny Arabia, kod Ma Nyasani ma ne oa Yerusalem ma ne oa malo kendo ma nigi thuolo: (b) timo nyithindgi ma yawuowi mondo ochung’ ne “nyithind” mag singruok mopogore opogore: (1) Jokristo, ma ne onyuol ka gin thuolo e bwo Kristo, kendo (2) ma ne ochung’ ne chik mar Israel ma piny, e piny Mo; kendo (c) ndiko wacho ni, "gol dhako ma jatich kod wuode, nikech wuod dhako ma jatich ok bi bedo jaloch gi wuod dhako ma thuolo."

Gima Dungan wuoyoe kuom ranyisi ng’ato nyalo chopo chiegni otas 12, kendo owuoyo kuom ler mokwongo kae to omiyo ranyisi moko madongo: (a) Yien mar mzabibu ma ne owuok Misri (Zaburi 80:8-16); (b) Keto chiemo ma ok owinjore kaka tim kende mar lamo (Matayo 9:14-17); (c) Rwako gik lweny duto mag Nyasaye (Jo-Efeso 6:11-18); (d) Yien mabeyo kendo ma bungu (Jo-Rumi 11:15-24) – ma bang’e omiye .

ne oketo pach makende kuom otas adek nikech ne omiyo jogo ma ne ng’iyo weche mag Muma pek mang’eny moloyo weche mamoko ma ne ni e Muma, ka “ne oketo gik mang’eny e iye moloyo kaka Paulo ne paro”; (e) Singruok ariyo (2 Jokorintho 3:6-16) – bende omiye paro makende e oboke mokalo adek matin, nikech machiegni gi yiende mag olive e wi pek mar ng’eyo tiendgi, kendo bedo gi gik ma chalre ahinya e paro, omiyo Dungan timo moko kuom dwoko mondo opim. Oluongo ariyo mogik ni “tuoche ariyo mogik” – ma kamano nigi ranyisi ariyo mag paro, achiel oket ewi machielo, ma miyo bedo matek ng’eyo tiendgi nikech gin gi gik mathoth maromre nyadi riyo e chunysi giwegi mondo paro mar jalonyo otimnegi gik moko, kae to giyudo gino momiyo gipimo – mak mana ni e ranyisi mag Paulo kuomgi gima odwaro ni watim, rito mondo kik oket gik mang’eny e iye moloyo kaka ne oparo.

Robertson, ma ne owach motelo mondo omiye ler, wacho ni Paulo bende nong’eyo maber weche ma ng’ato nyalo ng’eyogo kaka yo ma jo-Rabi tiyogo mar ng’eyo weche (to ma ne ok en yo ma ne ok otigodo marach kinde duto, Rabi Akiba, kaka ranyisi, ne yudo ng’eyo ma ok ong’ere e weche duto ma ne ondiki e alfabet mar dho Hibrania) – ni Paulo, kata kamano, ne otiyo gi weche ma ng’ato nyalo ng’eyo e weche ariyogo. Jo-Galatia 4:21-31.

Nyakonchiel, Robertson wacho kama: “Jolendo ma Jokristo ma ne ni Alexandria ne ochako bedo gi gombo mar ng’eyo yo ma ne Philo tiyogo mar loso gik moko e yo ma ok owinjore [ma Paulo ne pok otimo]. ranyisi, ok en puonj ma kawaida. Ok owinjore owach ni Paulo ne dwaro ni josomo mage oyie ni ranyisi ni ne olosi gi wach ma ne owacho, En [mana] nyiso gima ne odwaro wacho kuom wachno.”

h. Ang’eyo. Wachni owuok e dho Latin ma iluongo ni pro, kapok, kod verbu,, wach – omiyo, kaluwore gi puonj mar wach, en wach ma oting’o wach, kata kaka en wach matin moloyo, to “rango” (ma pod onego opar) thothne en wach ma bor ahinya, kendo kamano bende gi “rango” (ma oloso mapiyo malo).

Tiende mokwongo ma Webster nomiyo "wach" en kaka luwogi: "Wach matut kata ma ng'ato nyalo ng'eyo; wach ma ng'ato nyalo ng'eyo; kinde mang'eny, e tiyo gi Ndiko, en wach ma ng'ato ok ng'eyo; ranyisi; adier ma ok ong'ere maber.

To e tiyo kod wachno e Singruok Machon bende itiyoko kinde ka kinde e yo ma nyiso wuoro, ng’anjo, kod ng’anjo, kata obedo ni puonj mar wachno ok nyis, kaka e Chik 28:37: “Iburo bedo gi wuoro, ranyisi, kendo wach ma ng’ato nyalo ng’ado e kind oganda duto; “Iburo bedo gimoro ma kelo luoro kendo gik ma ji ng’urgo kendo ng’urgo e kind pinje duto ma Ruoth Nyasaye biro riemboie” (Version manyien mar piny mangima). (Ne bende weche duto ma ondiki piny kae.)

E Singruok Machon kod Manyien, wechego yudore ok okalo nyadi 29, kaka loko weche ma ok okalo ang’wen mag dho Hibrania kod dho Grik, kaka luwogi:

Jo-Hibrania. chida, wach mamit, gima opondo (Habakuk 2:6); Jo-Hibrania. Mashal. Kaka nying’, wach ma locho, ranyisi, ranyisi (Chik 28:37); 1 Samuel 10:12; 24:13; 1 Ruoth 4:32; 9:17; 2 Kironika 7”10; Zaburi 69:11; Ngeche 1:1-6; 25:1*; Jaote 12:9; Isaya 14:4; Yeremia 24:9; Ezekiel 12:22,23; 14:8; Kwan 21:23; Ezekiel 16:29;

* Buk mar Ngeche en ranyisi mar kaka Webster ne ogolo ler mokwongo mar ranyisi “e puonj mar ndiko,” kaka ondik malo e chakruok.

** Dungan kelo paro kuom adier ni Matayo 24:32 wach mar “rango” en adier ni “rango” e yo ma wawuoyogo, kaka oloke malo e Luka 4:23, ma bende wabiro ng’eyo e bwo “Rango”.

An. Enigma. Wachni owuok e dho Grik ainigma, ma en wach ma ng’ato nyalo ng’eyo maber, to bang’e en tipo ma ok nen maber. (Arndt kod Giningrich, Buk mar Singruok Manyien ma ne ondiki e dho Grik gi dho Ingresa).

E singruok machon, “riddle” loko wach mar dho Hibrania chidah nyadi 9: e Jodongo 14:12,13,14,15,16,17,18,19; kendo e Ezekiel 17:2, kama bende otigodo kaka wach ma chal gi “rango”.

Kaka ne otigodo e Ndiko mar Septuagint (LXX), ma en loko mokwongo mar dho Hibrania mar Singruok Machon e dho Grik (ma romo higa mar 250 kapok Kristo obiro), yudore kama Ndiko mar Ruoth somoe ni “weche ma mudho” (Kwan 12:8, “wuoro” (Chik Ruoth 28:1d1) Kironika 9:1), kod “weche ma mudho” (Ang’eyo 1:6) – duto owuok e Chidah.

E Singruok Manyien, yudore mana dichiel, e 1 Jokorintho 11:12 , “sani waneno kokalo kuom kiyoye e mudho [‘en ainiyati’] to bang’e wang’ gi wang’” – ka ng’ato ng’ado pogruok kapok kendo bang’ ka fwenyruok mar Jokristo e duto ne omiye – kapok kod bang’ “yie ... ne omiye dichiel kendo ne ochiwre kuom ji duto.” rito kendo somo matut kuom gik moko duto (rapar 2 Timoteo 3:16-17) – bang’ ka mich mag ndiko “oserumo,” kata “osetieko” (1 Jokorintho 13:8-19) – bang’ ka chal mar nyathi mar kanisa oserumo kendo osechopo e higni mag dongo (v.1).

Keach chopo giko ni ok ni ranyisi kata ranyisi moro amora en ranyisi kata ranyisi moro amora en ranyisi kata ranyisi moro amora. Dungan ok parre mar kawo "inigma" kaka ranyisi mopogre mar twak.

j. Namba. Nying' mar "piche" wuok e dho Latin figura, kaka osepuonjore (neni oboke mar 3 malo) kendo e kinde mokalo moloyo sani ne ochung' mana kuom ng'wono e weche ma ng'ato nyalo ng'eyo, kuom dhok ma miyo ng'ato bedo gi ng'iyo kata bedo maber e dhok ma ok oloko tiend weche ma ne otigodo. Otiyo gi weche kod sentens duto.

To ka otiyo gi weche, otiyo ahinya gi weche ma ni e sentens, kaka e Wuok 34:6, "Ruoth, Ruoth, Nyasaye ma ja ng'uono kendo ma ja ng'uono," kod mamoko, kata e Isaya 6:3 "Maler, maler, maler en Ruoth Nyasaye Maduong'." Keach bende nyiso weche maluwo gi kaka ranyisi mag loso ma chalre, ma en, "ka wach kata dwol machalno dhi nyime kata dwoko e sentens maluwo" (ma ok en wach ma opongo' weche duto, Keach opogo abiriyo mamoko, kata obedo ni ok gin loso duto ma owachi gin maler kaka ma ne owach mokwongo). Oboke mamoko gin Yeria 22:29; Ezekiel 21:27; Matayo 23:37; Luka 28:10; 23:21; Tich Joote 9:4; Samuel 18:33; Isaya 28:10; Hosea 2:21-23; Ezekiel 34:17.

(Ka owuoyo kuom Isaya 6:3, ma osewuoye malo kanyo, Keach ogolo wach ma nyaka akwed adier mar wachno, ka owacho ni "dwoko ma kamano nyadidek nyiso gino ma ok ong'ere mar Nyasaye adek achiel" (s. 200). ne gin mana jokanyo ariyo e Nyasaye, moriwo nyaka Roho Maler? Adier ok kamano! Nikech e bwo kit mar adek mar Keach, ma oluongo ni "climax," kata ng'ado gi step, en gi gik maluwo gi: "E chakruok wach ne nitie, kendo wach ne nitie gi Nyasaye, kendo wach ne en gi wachni." paro mar adek ne nitie loko weche, ma en Nyasaye ne en wach, nikech wachno ne en Nyasaye." Kaluwore gi mano, ka wasomo kowuok e Muma mar Ruoth Jakobo, wan gi: "E chakruok ne nitie wach, kendo Wach ne en Nyasaye" [ka omedore gi ler mondo oket ng'ado bura kata dhi nyime gi Nyasaye kata kamano, gino "e chakruok," omiyo Nyasaye adek osebedoe chakre chakruok.)

Kaachiel gi "duoko" weche ei sentens, Keach medo abich mamoko, mokwongo kuomgi en "paranomasia," ma Webster wacho ni e weche ma ng'ato nyalo ng'eyo: "Tugo mar weche ma wach achielno tiyogo e yore mopogore opogore kata weche ma chalre e dwol oket e yo ma opogore mondo omi teko mar ng'ado bura." Moko moyier kuom weche ma nenore maler ahinya e ndiko, ma Keach oting'o kata oting'o kaka ranyisi gin: Wuok 32:18, "Kendo nowacho ni ok en dwol mar jogo ma goyo nduru mondo giloch, kata dwol mar jogo ma goyo nduru nikech loch: to dwol mar jogo ma wer ema awinjo" Isaya 5:7, "ne ogeno bura, to ne aneno ng'anjo; ne oneno tim makare, to ne oneno ywak; Matayo 16:18. "To awachoni ni, in Petro [kidi, kidi ma ng'ato nyalo ng'ado], kendo e wi kidini, kidi ma ng'ato biro bedoe, kidi ma ng'ato nyalo ng'adoe gero kanisa mara"; 2 Jokorintho 10:3, "Kata wawuotho e ringruok, ok wabed gi lweny kaluwore gi ringruok"; 2 Jokorintho 6:9, "Kaka joma ok ong'ere to pod ong'ere."

Gima mar ariyo ma Keach omedo e dwoko weche e kind wach ma Keach timo en antanaclais, wach mar dho Grik ma, ka otigodo e loso weche, Webster nyiso ni: a. Kuong'ruok mar wach moro e yo mopogore kata mopogore (Ipuonjori tich moro mar lwedo, mondo ibed gi ngima maonge tich mar lwedo). b. Dwoko wach kata wach mokalo e chako kendo wach mar mbaka.)"

1 Samuel 1:24, "kendo nyathino ne en nyathi (Ver mar Ruoth Jakobo), kama wach achielno mar dho Hibrania, naar, otigodo e weche ariyogo "nyathi" kod "nyathi," omiyo Keach ochung' ne ndiko mar dho Hibrania kaka wacho ni, "kendo wuoyino ne en wuoyi ma wuoyi," to "wuoyino ne en wuoyi ma wuoyi." mar adek, mar wachno owuon ma yudore e Singruok Machon nyadi 233, kendo e Ndiko mar Ruoth oloke ni "nyathi matin" (nyathi ma wuoyi" (nyathi achiel), "nyathi" (nyathi 51), "wuoyi" (32), "jatich" (54) "wuoyi matin" (90), "wuoyi matin (4); Matayo 8:22, "luwora ; kendo we joma otho oik joma otho" – joma otho mag roho oik joma otho mag ringruok; Johana 1:10. "Piny ne ochwe kode, to piny ne ok ong'eye" – "piny" machon ma tiende en piny mangima; ng'at ma bang'e, ma en thoth ji ma ok oyie ma ni e iye; Jo-Rumi 9:6, Ok gin Jo-Israel duto ma gin Jo-Israel" – tiende ni ok gin Jo-Israel duto e yo mar roho, ma gin jo-Israel e ringruok.

Klase adek mamoko ma Keach luongo ni:

(a) "Picha mag Sentens e Logism," ma onyiso gik ma owachi e mbaka, kata ma owachi ne jomoko mana kaka e rito gik moko.

(b) "Penjo," tiyo kod penjo, (1) kuom yo mar nyiso gik ma ok winjore (ma adier kata ma ipare) kendo pong'o wachno (Johana 3:4; 6:52); (2) kuom yo mar wuoro kod/kata ng'iyo (Chakruok 17:17; Matayo 21:20); (3) kokalo kuom siro (1 Jokorintho 9:1; 12:20-30; Johibrania 2:14; Yubu 11:7, mane akawo kowuok e Dungan); (4) kuom nyiso wach moro, ma gimoro ne osingo kata ne owacho ni en adier (Ezekiel 8:6; Matayo 11:7-9); (5) kuom nyiso ni en gi kiawa (Chakruok 18:12; Jo-Rumi 10:6-7); (6) kuom yo mar ting'o malo kendo dwoko piny (Zaburi 31:19; 8:4); an kamano nyaka kuom 9 mamoko.

(c) "Picha mag Sentens e weche mag mbaka." Ma Keach ondiko kaka abich e kwan, ma nyiso (1) bedo gi kiawa kata ng'iyo; (2) lando weche; (3) geno kata weyo kata dwoko wach ma ji kwedo; (4) yie ahinya mondo tich mar ng'at machielo obed makare to ok owinjore gi timne, kata yie kata yie gi gimoro gi dhok e yor ng'anjo ka en adier ni ogeng'o; (5) yie ni wach moro kata yie ma ji wacho ni en adier, to onge ber kata ber mar bedo ng'at ma timo wachno, kaka, "Ka iyie ni nitie Nyasaye achiel, itimo maber; jochiende bende oyie kendo giywak" (Yakobo 2:19).

(GIKO MAR KEACH LUONGO NI "KIDO," TO PINY MANE MODONG' MAR WECHÉ NI E BUON MAR "KIDO."

k. Skim. Wachni, ma owuok e dho Grik Schema, osetiyogo e yo mopogore gi Piche, ma owuok e dho Latin Futura, sama itiyogo kodgi kaka weche ma ng'ato nyalo ng'eyogo kendo pogo kit dhok ariyo ma ng'ato nyalo ng'eyogo. Gik moko duto ma osewach malo kanyo osebedo e bwo kidieny mar "Gik," kendo ochung' mana kuom tiyo kod weche e kind sentens, to sani ibiro wuoyo kuom kaka sentens giwegi ogere.

Ibiro ng'ere malo kae ni e bwo wi wach mar "pijiro" nitie wi wach matin "Pipi mag Wach," ma oting'o wi wach matin "Pinyi mag sentens e Logism" kod "Pinyi mag wach e Dialogism." Kaka "wuoyo" en adier ni nyiso mbaka kata tudruok e kind ji ariyo kata mathoth, kata obedo ni en wach ma ng'ato nyalo ng'eyo kata ma ok ng'ato nyalo ng'eyo, "Kido mag Sentens e Logism" nyaka nyiso tudruok mar ng'ato achiel kende ("Logism") - kata obedo ni onge diksonari ma chiwo wach mar "Logism." To pogruokno ok ti mak mana e kind sentens giwegi e kidieny mar "Skeme".

He wach mogik owuok kuom wach mar dho Grik ma en schema, ma en schemata ma niggi weche mang'eny, ma osepuonjore e oboke mar 2 kod mar 3. Kuno ne wapuonjore ni gima Jo-Grik ne luongo ni Schema, ma Jo-Latin ne luongo ni Futura. To Webster wacho kuom wach mar dho Ingesa ma iluongo ni Scheme, ni owuok e dho Latin ma en ranyisi mar weche ma ng'ato nyalo ng'eyo, ranyisi, ranyisi, yo, owuok e dho Grik ma en ranyisi, ranyisi, chenro mar loso (ma nyiso ni Jo-Latin bende ne okawo wachno e bath future margi). Kendo osetieko e dho Ingesa kaka ne en e dho Latin, kaka chenro, ma Webster ne olero ni "Chema, chenro, ranyisi, kata ranyisi; makende. E puonj, ranyisi ma nyiso gik ma ng'ato nyalo ng'eyo." (Webster bende wacho ni e weche mag ng'anjo osetiyogo kaka "ranyisi mar wach," to "osebedo ka tiyo" – ok otigodo kamano sani e dho Ingesa.)

Oboke mar "Theme" (plan ma iye kod loso mar sentens) kawo chiegni otas apar e bug Keach. Omiyo gima wanyalo timo en mana ndiko wi weche matindo mage: I. Skema ma okawo kuom Gik ma Kelo; II. Skema ma okawo kuom Jo-Adjunk kod gik matimore; III. Skema ma okawo kuom Gik Mopogore kata Gik Mopogore; IV. Skema ma okawo kuom Gik ma opogore, kata ma opogore; V. Skema ma okawo kuom Jo-Kompare; VI. Skim ma okawo kuom Divison; Abiro. Skema ma okawo kuom ler; Abiriyo. Skema ma oting'o e Buk mar Neno (ma oting'o otas abich ma opong'o). Achiel kuom ranyisi mag wach ma bang'e: "Tito 1:12, 'Jo-Krete kinde duto gin jowuondo, le marach, ich ma ng'ich,' ndiko mar 13, 'Neno en adier.'" Keach wacho kuom wachni niya: "Nitie Oxymoron ma ng'ich ahinya, e wechegi mag Paulo; en ja miriambo; kata kamano Paulo wacho ni neno mare en adier: kendo kuom mano nyalo bedo ni oluonge ni jaote;

Nenore ni "Paralelism" en ranyisi maber kendo ma nigi tich maduong' ahinya mar chenro ma iye kod loso sentens, kata obedo ni owuok e yo mopogore gi ma malo. Kata kamano, ka Keach oketo kamoro amora, asebedo ka amanyo ma nono. Wachno owuok e dho Grik mar paralelismos, kowuok e dhok mar para, e bath, kod alelo, moro ka moro. Kaka ranyisi en keto e bath ng'ato ka ng'ato ranyisi ariyo kata mathoth ma nigi puonj machal kata machal, kata ma nigi puonj mopogore, kendo en kido ahinya mar poem mag dho Hibrania, ma yudore mang'eny e Zaburi kod e bug Ngeche, to ok en mana kuomgi kende. Neno Wuok 15:1-18,21; Samuel 18:7; Jodongo 5:1-31; Luka 1:41-55; gi mamoko.

Dungan timo pogruok ma luwogi: (1) "Kido ma chalre" – ka laini nigi paro machalre, kata chiegni machalre; (2) "Paralelism ma ok owinjore" – ma laini kata sentens itimo mondo ochung'ne ng'ato ka ng'ato; (3) "Paralelism ma ng'ato ka ng'ato nyalo ng'ado" – kama weche kod sentens ok dwokore e kindgi, kata kamano giwuotho kanyachiel mondo giyud teko maduong', kendo ginyalo kata ng'ado ng'wech nyaka e laini mang'eny e yo ma ng'ato ka ng'ato nyalo ng'iyogo, kata e rang'iny mar ng'ato ka ng'ato. (Ne Zaburi 9:1-6 mondo iyud ranyisi mar rang'iny mar piny, kendo kendo e ndiko mar 7-11; bende Ngeche 9:13-17 mondo iyud ranyisi mar rang'iny mar piny).

1. Kido. Wach mar "kido" owuok kuom typos mag dho Grik, ma en ranyisi mar ng'at ma ng'ado bura, ng'ado bura, kit ng'at ma nigi kido. Kendo wach ma tudruok en wach ma ng'ato nyalo ng'eyo, kata ng'at ma ng'iyogik moko, ma luwore e yo moro gi kit ng'atno – ng'at ma ng'iyogik moko en kopi e yo ma wabiro ng'iyogo.

Dungan chiwo ranyisi mayot ma kamano: "Wawacho ni waseneno tielo mar faras e lowo, ka waseneno mana ranyisi mar tiende, ma ne dhi bedo ranyisi. To ka wakawo ranyisi mar tielo, wan gi gik ma opogore ahinya gi tielo. Omiyo ka ng'ato onego ogo lwete e ball mar le, to ok obiro keto lwete kanyo. Kata obedo ni ok en tiende ma en-go e Muma, kata kamano paro puonj ma ne oting'o chon biro bedo gi konyruok e tiend weche."

Bang'e, otimo gik mamoko maluwogi, ma waketo e yo machuok:

(a) Ok onego wabed gi geno mar bedo gi kido kod kido ma chalre, ma nyalo bedo ni en ranyisi, to ok kido kod kido ma chalre. Omiyo ok gibi bedo joma chalre e yore duto, to e yo moro kata moko makende. (b) Ka iyudo gino momiyo ng'ato ondiki kit gimoro, tiyo kode e ranyisi ma ng'ato nyalo ng'eyo biro bedo mayot ahinya. (c) Nyaka onyis gimoro motelo, nikech ka en ranyisi mar adier kata ting' ma sani nitie, en ranyisi (ma pod ibiro wuoyo kuome), to ok en ranyisi. (d) Ok onego otimre mana mondo ochung' ne gimoro e kinde mabiro, kendo kuom mano otim kaka ranyisi, to nyaka bed ni ne ochan mondo ochung' ne paro kata adierano e kinde ma ne omiye. Omiyo, nyaka bed ni en machon e yo ma ne olosego mana kaka ranyisi mare machon. (e) Ndiko onego otim mondo ogol tiende kaka nyalore, kendo gi tiendegi nyaka wabed gi mor. (f) Kata kamano, nyalo bedo ni nitie gik ma chalre ma ok onyis kaka ranyisi e Muma, ma ni machiegni ahinya ma nyalo bedo ranyisi kod ranyisi, kata obedo ni ne opar kamano kata ok, kendo kuom mano ginyalo tiyo maber ahinya kaka ranyisi. (g) Mana kaka e ler mar ranyisi (ma pok ibiro wuoyo kuome), gik ma chalre e kind kido kod kido ma ok ng'iyogik, biro miyo e kinde mang'eny ng'ato oyud tiende madier. (h) Gimoro amora, mondo obed ranyisi, nyaka bed ni ne en ng'at, gimoro, gima otimore, kata ofis madier (ok en adier kuom ranyisi). (i) Antitype kinde duto ber moloyo kitno e yo moro matin, ka ok kamano to ok bi bedo gi gimomiyo kitno – ma kinde duto nenore e kinde ma omiye, nikech en gik ma nenore; to ranyisi ma chal gi wachno nigi paro mar Nyasaye kata mar roho. Kendo kinde ka kinde nyalo bedo ni nitie gik ma ng'ato nyalo ng'eyo moloyo achiel, kata chopo, ranyisi mokwongo bende en ranyisi mar ranyisi mar ariyo (kaka e weche mag Musa, Yosua, kod Kristo (chopo gik moko ariyogo) – ma geno Dungan ma dhi nyime). (j) Seche moko itiyo gi dhok mar ranyisi e chiwo gima timore kaka pile, kendo onego otimne kaka ne dhi timore e chal moro amora machielo. (k) Chike mag loko ranyisi (ma pok omi) tiyo bende kuom kido, nikech gin gi gik mang'eny ma chalre. Kendo kaka ranyisino bedo wach ma ne okor, owinjore bende otim nonro matut kuom historia, mondo wabed gi adier duto e bathe ariyo.

E giko, Dungan nyiso "KIDO MOKO MOKO MOKO," kaka gik ma giwuokgo, kaka luwogi:

(1.) Ji ma pile. – (a) Kido mag Kristo: Adam (Jo-Rumi 5:12-19; 1 Jokorintho 15:22,45); Musa (Tich Joote 3:22-24; ng’i gi Chike 18:15-19); Josua (neni Josua 4:8-9, kendo adier ni Josua ne en jatelo ma ne luwo bang’ Musa mapiyo (Kwano 27:18-20; Chik 1:37-38; 31:1-3,22-23; 34:9 Yosua 1:1-7; Chik 9:4); 5:5-10; 7:1-17; Radi Chakruok 110:4; Tich Joote 13:32-34; Radi Salomo-12. 8:18-20); 15:30-34; 17:23; Zaburi 41:9;55:12-13,20).

(2.) Gik ma pile. – (a) Thuol ma ne ni e gwenge mag gwenge (Kwano 21:9), ranyisi mar Kristo ma ne oting’o malo e wi yath (Johana 3:14). (b) Nyarombo ma ne onego chakre chakruok mar piny (Chakruok 4:4, kod mamoko, kod mamoko) En ranyisi mar Kristo; “Nyarombo mar Nyasaye ma golo richo mag piny” (Johana 1:29; ng’i Jo-Hibrania 10:3).

(3.) Riwrugge ma pile. – (a) Sabato, ma en ranyisi mar yueyo mar Jakristo e Kristo (Matayo 11:28-29), ahinya yueyo ma nyaka chieng’ e polo (Jo-Hibrania 10:1-4); (b) Nyarombo mar Kapo (Wuok 12), ma en ranyisi mar Kristo, “kapo marwa” (1 Jokorintho 5:7); (c) Higa mar Jubili, higa mar gonyruok maduong’ kuom gowi kod bedo misumbni (Tich Jo-Lawi 25) ne en ranyisi mar tich mar jawar (Luka 4:16-21); (d) Hema mar lamo kod tije duto kod timbene duto, en ranyisi mar kanisa kod tije kod gueth ma en-go e piny kendo gikone e polo (Jo-Hibrania 8:8-10, 12:18-29).

(4.) Ofis ma pile. – (a) Mar Jaote, mondo omi chwo mamoko rieko ma ochiw gi Nyasaye; (b) Mar Jadolo, mondo ogol misango ne Nyasaye mondo ogol richo mag dhano; kendo (c) Mar Ruoth, mondo oti kod loch mar sirkal ma Nyasaye omiye ratiro kendo orit jopinyne. E teokrasi mar Israel machon, ng’ato ka ng’ato kuomgi ne obiro e ofis mare kuom bedo mokuongo gi wier gi Nyasaye – e dho Hibrania, mesia: e dho Grik, kristos; e dho Ingesa ne owier. Gik moko duto ma osewach malo kanyo ne gin ranyisi mag Yesu Kristo, ma riwo migepe duto ma kamago e iye owuon, kendo en “Kristo” mogik; kendo jodak mag pinyruodhe gin “Jokristo.” Kristo e Jadolo Maduong’ marwa, kendo e bwoye wan duto wan jodolo (1 Petro 2:5; ng’i gi Fweny 1:6; 5:10; 20:6), to watimo yore duto mag chopo ir Nyasaye kokalo kuome (ne Johana 16:23-24,27).* {e giko mar oboke ni}.

Waweyo (5.) Tim ma pile; (6.) Gik ma timore pile; kendo (7.) Kuonde ma pile, nikech dwaro mar kinde kod thuolo. Gik ma osewach malo oseketgi e yo machuok kendo oselokgi e yo moro machielo. Kendo ranyisi ma odong’ bende biro dwarore ni oket mana ranyisi.

m. Ranyisi. Wachno wuok e dho Grik ma en sumbolon, ma kowuok e chieng’, ka kod kod ballein, thoro, tholo kanyachiel, kata tholo kanyachiel. Dungan wacho ni ler moro ma owuok kuom Webster kaka ma oting’o tiende: kaka "ranyisi mar nyiso gimoro ma nigi tim makare kata rieko, kokalo kuom tipo kata kido mag gik ma dongo; ranyisi, ranyisi; kaka simba en ranyisi mar chir; nyarombo en ranyisi mar mwolo kata horuok." Dungan lero ni, kata obedo ni "kido" kinde duto ochung’ ne gimoro ma pok otimre, "ranyisi" nyalo nyiso gik ma ne nitie e kindeno, kata onyalo tudore gi gimoro ma biro timore e kinde mabiro kendo e yo ma kamano odoko ranyisi mar kido.

Dungan keto ranyisi kaka (1) Gik ma kelo mijing’o, kaka yien ma ne wang’ ma Musa ne oneno e Horeb ma ne ok owang’, ma ne omiyo gimoro ma ne nigi luor kod duong’ mar Nyasaye mar Ibrahim, Isak, kod Jakobo oneno kapok omiye tich maduong’ ahinya ma ne dhi timo e nyim telo ne Jo-Israel kowuok e piny Misri3; (2) Gik moko, kaka mkate kod olembe mag mzabibu e chiemb midhiambo mar Ruoth gin ranyisi mag ringruok kod remb Kristo (Mathayo 26:26-28); (3) Neno, kaka neno mar jaote Petro e wi ot e Jopa mondo oikre mondo odhi Kaisaria mondo oland Injili ne Joma ok Joyahudi e okang’ mokwongo (Tich Joote 10). Kidieny maduong’ mar bug Fwenyo bende wuoyo kuom ranyisi ma ne oneno e wang’ jaote Johana ka ne ogol oko e chula mar Patmos.

n. Misango. Wach ma ni e kwan achiel owuok e dho Grik ma en para, ma en bath kod balein, ma en bolo; omiyo keto gimoro e bath kata kanyachiel, pimo, pimo: wach ma itiyogo gi gimoro ma luwore gi adier kaka yo mar nyiso paro mar tim makare. Jogo ma timo gik moko e ranyisi gin jo adier – e puonj mar bedo dhano, kendo ok gitim gimoro amora ma kuom kidogi ne ok ginyal timo kata yudo. E yo ma kamano, en gima opogore gi “sigana,” kaka watiyo gi wachno e kindegi, ma kido mag dhano ochung’ne gik ma nigi ngima kod ma onge ngima, kaka ondik e Jo-Ang’ad bura 9:6-21 kod 2 Ruoth 14:8-10.

Kata kamano, e kind jomachon, ne nitie mana nying' matin ma ne iluongogo dhok ma nyiso gik moko. Kendo e ndiko maler wan mana gi ranyisi, ranyisi, ranyisi, kod ranyisi ma oting'o nyinge, kod ranyisi ma otigodo to ok oting'o nying' – gi ranyisi ma nigi gik moko duto ma waketo e ranyisi, ranyisi, ranyisi (chalo ma oting'o kinde malach) – kendo gi ranyisi kod ranyisi ma kinde moko itiyogo kaka ranyisi, kaka ondik malo e bwo "Ranyisi,"

Ne owach ni ranyisino en ranyisi machon kendo ma ji mang'eny tiyogo moloyo ranyisi duto. Sigana Machon nigi ranyisi mang'eny. Kendo, ka wabiro e Singruok Manyien, wayudo ka Ruoth marwa tiyo kode chiegni kinde ka kinde e puonj – mondo ogol adier kuom gik ma ok ong'ere kuom pimo gi gik ma ong'ere, kendo e kinde maromre mondo omi obed mayot paro. Kata kamano, ne otiyo gi gik mamoko bende e kinde moko.

Kuom ranyisi, kaluwore gi Matayo 13:10-13, ka jopuonjrene penje gimomiyo nolando lendo mare maduong' mar pinyruoth mar polo ne oganda mang'eny kuom ranyisi, nomiyo gik moko ariyo: e adier, ne owacho ni (a) ka oweyo nyiso adier kendo keto gik moko e ringre ng'ato kaka ne dhi timo ne jopuonjrene, ng'ano ma ne ok dhi timo kamano ne ng'at ma ne dhi timo kamano. (b) mondo oum adiera ma owach kuom jogo ma ok owinjore kode – ma ok nigi gombo kuome ma oromo mar rwako kendo luwo, ka ok en ng'at ma nigi sigu kendo winjo gimoro ma nyalo ng'adone bura kendo tiyogo kuome, kaka ne en adier kuom joma opogore opogore e kindeno.

Bende, e ranyisi mar puoth mzabibu (Mathayo 21:33-46; Marko 12:1-12; Luka 20:9-19), ma ne owachi e odiechieng' mar ariyo mar juma mar goyo e wi yath kuom jadolo maduong' kod Jo-Farisai ma ne dhi bedo gi ting' mar tho mare, noloso wachno e yo ma ne onyisogi adier ma ne giwacho negi. jaote Natan ne osetimo higni mathoth mokalo kuom wach mar Ruoth Daudi ma ne otimo kamano gi Batseba (2 Samuel 12) bende kaka Ruoth marwa ne osetimo chon e wachne mar "Jasamaria Maber" mondo odwoko jalony moro (Luka 10:25-37).

III. KAR TIEKO.

Ne owach ni Singruok Machon en Singruok Manyien ma opondo, kendo ni Singruok Manyien en Singruok Machon ma ofweny, ma bedo maler ka giduto ginono maber. Mano miyo somo mar kido mag Singruok Machon kod kido mag Singruok Manyien bedo gi tich maduong' ahinya e ng'eyo gima jaote Paulo luongo ni "gombo ma nyaka chieng' ma [Nyasaye] noketo kuom Yesu Kristo Ruoth marwa" (Jo-Efeso 3:11), kendo ma wuoyo kuome owuon kaka "ng'at ma lando giko kowuok e piny" (1:10).

Kendo, ka waweyo wach mar "metafora" ochung' ne weche duto ma tudruok gi wachno bende, gimedo bedo gi mwandu mang'eny kendo gimedo loso. kendo onge buge mamoko ma ng'eny moloyo Muma e wachni.

Kapo ni oboke ni, ma thothne oting'o gik ma dwarore, onego okony ng'ato ang'ata ma somo ng'eyo maler weche ma oting'o, jandikno biro bedo ni oseyudo duoko maber kuom kinda ma ne otimo, ka ok okalo kuom bedo gi mor maduong' kendo yudo ber kuom gik ma chal gi somo mar dwoko ng'eyo mare. Amor ni ne onyisa Benjamin Keach kod tije maduong' ma ne otimo higni mia adek mokalo.

*Kuom ranyisi machal kamano, wan bende wan "ruodhi" (neni 2 Timotheo 2:12; Fweny 1:5-6; 5:10; 20:4-6; 22:5), e bwo ng'at ma en "Ruoth mar ruodhi kod RUOTH RUOTH" (Fweny 19:11-16). Kendo joote, "e .loso kendoka Wuod dhano obet e kom mar duong' mare [kinde ma sani Jokristo]," ne owachi gi Kristo, "ubiro bedo e kom apar kod ariyo, ka ungoro bura ne dho ut apar kod ariyo mag Israel [mar roho]" (Mathayo 19:28).